

ΠΕΡΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

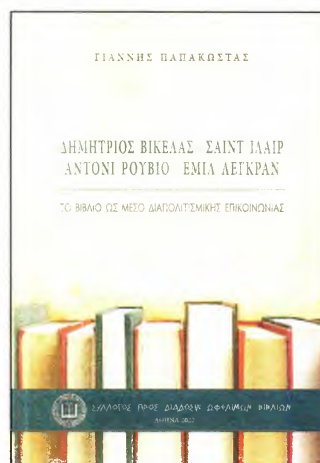
Από τη Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου

Τα βιβλία έχουν ζωή και προσωπικότητα. Και το ξέρουμε όλοι όσοι τα αγαπούμε. Έτσι απετέλεσαν μία πολύ ευχάριστη έκκληση τα εγκαίνια της νέας ιστοσελίδας για τη βιβλιοφιλία και τις βιβλιοθήκες, που δημιουργήθηκε από μία ομάδα ειδικών του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, που συνεργάστηκαν για τον ιστότοπο *Περί βιβλιοθηκών*, όπως μπορείτε να την αναζητήσετε στο διαδίκτυο ή πιο τυπικά: www.aboutlibraries.gr, και τώρα μας την προσφέρουν δωρεάν στο διαδίκτυο. Η ιστοσελίδα αυτή παρουσιάζει στα ελληνικά μία ψηφιακή εγκυκλοπαίδεια για τις βιβλιοθήκες και την ιστορία τους από την Αρχαιότητα έως τη Σύγχρονη εποχή. Και τούτο δεν είναι λίγο. Η προσπάθεια βρίσκεται ακόμη εν εξελίξει, καθώς σιγά-σιγά θα προστίθενται στοιχεία και θα εμπλουτίζεται με την παρουσίαση και άλλων βιβλιοθηκών, κρατικών, δημοτικών, δημοσίων, πανεπιστημιακών, φορέων και ίσως τελικά και μεγάλων ιδιωτικών βιβλιοθηκών, που είναι ενδεχομένως προσιτές σε ευρύτερο επιστημονικό κοινό. Η πρωτοβουλία οφείλεται στο όραμα του ερευνητή και συγγραφέα *Κώστα Σπ. Σταύκου* και της ομάδας του στην αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία Κήπος Βιβλιοφίλων και του ιστορικού *Τριαντάφυλλου Σκλαβενίτη*, και υλοποιήθηκε με τη συνδρομή του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και της διευθύντριας του, κ. *Εύης Σαχίνη*.

Η ιστοσελίδα λειτουργεί με κλασικό τρόπο. Προσφέρει δυνατότητα αναζήτησής με διάφορα κριτήρια: αλφαβητικά, γεωγραφικά, θεματικά αλλά και χρονικά με πέντε υποδιαίρεσεις: Αρχαιότητα, Βυζαντινή εποχή, Δυτικός Μεσαίωνας, Αναγέννηση και, τέλος, Νεότερη εποχή. Με αυτά τα αρχικά κριτήρια, που μπορεί ο χρήστης να ειδικεύσει αναλόγως του ενδιαφέροντός

του, παρέχεται πρόσβαση σε σημαντικό αριθμό βιβλιοθηκών ανά τον κόσμο, που δέχθηκαν να συνεργασθούν με την Ελλάδα στο εγχείρημα αυτό. Προς το παρόν, βεβαίως, δεν έχουν ενταχθεί ακόμη ούτε όλες οι ελληνικές βιβλιοθήκες. Και αυτό οφείλεται στο ότι δεν έχουν ακόμη προχωρήσει στον 21ο αιώνα με ψηφιοποίηση και διάθεση δημοσιότητας, κάτι που πλέον είναι απαραίτητο για τη διάδοση της γνώσεως σε γενιές νεότερες, που πιστεύουν περισσότερο όσα διαβάζουν στην οθόνη από όσα γράφουν τα βιβλία. Αλλά τι να κάνουμε; Μεγαλύτερο στην ηλικία όντες αξιοποιούμε τα νέα μέσα για την ενημέρωσή και την απόλαυσή μας. Η εικονική περιήγηση σε βιβλιοθήκες που δεν μπορούμε να πάμε αυριο το πρωί, είναι μία ενδιαφέρουσα εμπειρία. Και παρέχεται η δυνατότητα προσβάσεως σε καταλόγους και η αναζήτηση στοιχείων. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν και να επικοινωνήσουν με την ιστοσελίδα για περισσότερα, στη διεύθυνσή της.

Γιάννης Παπακόστας, Δημήτριος Βικέλας - Σαιντ Ιλαίρ - Αντόνι Ρουβιό - Εμίλ Λεγκράν. Το βιβλίο ως μέσο διαπολιτισμικής επικοινωνίας (εκδ. Σύλλογος προς Διάδοση Ωφελίμων Βιβλίων, σελ. 464, ευρώ 22,92). Η εκτενής μελέτη του ομότιμου καθηγητού του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Παπακόστα παρουσιάζει πλούτο στοιχείων

και πληροφοριών για την πορεία του βιβλίου στην Ελλάδα κυρίως κατά τον 19ο και τις αρχές του 20ού αιώνα, όταν διαμορφωνόταν το πνευματικό περιβάλλον του τόπου. Μας εισάγει στη ζωή και την έρευνα τεσσάρων μορφών, που κάποιες είναι περισσότερο γνωστές στους ειδικούς και κάποιες έχουν σχεδόν λησμονηθεί. Αυτοί είναι ο Γάλλος ελληνιστής και περηνγητής Μαρκίσσιος Henri Queux de Saint-Hilaire (1837-1889), ο Καταλάνος ελληνιστής Αντόνι Ρουβιό i Λιουκ (1856-1937), καθώς και οι μεγάλοι Γάλλοι βιβλιογράφοι Emile Legrand και Hubert Pernot, όλοι πρόσφατα που αλληλογραφούσαν τακτικά

και συνεργάζονταν με τον Δημήτριο Βικέλα. Το ενδιαφέρον είναι ότι στο βιβλίο δεν παρουσιάζεται μόνο η αλληλογραφία και συνεργασία των πέντε αυτών μορφών του τέλους του 19ου αι. αλλά και άλλα θέματα, όπως η συμβολή του Νικολάου Ι. Δοσίου (Ιωάννινα 1856-Παρίσι 1939), του λογίου που έφερε στο φως τα χειρόγραφα της ποιητικής συλλογής του Κάλβου «Λύρα» και του Ελληνο-αλβανικού Λεξικού του Μάρκου Μπότσαρη. Επίσης, παρουσιάζονται τα παλιά τυπογραφεία και οι εκδοτικοί οίκοι της Αθήνας του 19ου αιώνα και της πρώτης εποχής του

20ού πριν από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Τέλος, στο βιβλίο έχει ενταχθεί και μία μελέτη για την ανταλλαγή σκέψεων και τις συγκρούσεις μεταξύ ποιητικών και πνευματικών ρευμάτων, όπως π.χ. οι διάλογοι Παλαμά - Εφραλιώτη και Τούτσου - Σεφέρη, αλλά και μεταξύ φορέων όπως ήταν το «Αδερφότα» της Πόλης και ο «Εκπαιδευτικός Όμιλος» της Αθήνας. Τα συγκεντρωμένα ξεχωριστά μελετήματα του κ. Παπακόστα, που εντάχθηκαν με κοινό τίτλο στο βιβλίο, παρουσιάζουν το καθένα το δικό του σημαντικό ενδιαφέρον.

-Anne Applebaum, *Το Λυκόφως της Δημοκρατίας. Η Σαγήνη του Απολυταρχισμού* (μτφρ. Μενέλαος Αστερίου, εκδ. Αλεξάνδρεια, σελ. 224, ευρώ 13,78). Η συγγραφέας υπήρξε επί 17 χρόνια αρθρογράφος της Washington Post και από τους πρώτους δημοσιογράφους στις ΗΠΑ και διεθνώς που επεσοίμαναν τον κίνδυνο της παρεμβάσεως της Ρωσίας στις αμερικανικές εκλογές και στηρίζεως αντιδημοκρατικών τάσεων στην Ευρώπη. Το θέμα του βιβλίου είναι προφανές αλλά και δύσκολο. Διότι όταν πολώνεται το πολιτικό κλίμα (κάτι που έχουμε λησμονήσει αρκετά στην ΕΕ), τότε πώς επιλέγει κανείς προς ποια πλευρά πρέπει να κινηθεί; Αναλύει τι πρέπει να γίνεται όταν η ηγεσία μίας χώρας επιλέγει να στραφεί προς αυταρχικές και ακραίες εθνικιστικές λύσεις. Δεν αναλύει, όμως, τους κινδύνους της στροφής προς την άλλη πλευρά, που καταλήγει στην άμετρη αναρχία μίας αριστεράς διανοήσεως χωρίς αποτέλεσμα. Το δύσκολο είναι να τηρηθεί το μέτρον, αυτή η μεγάλη αξία της πολιτικής και κοινωνικής ζωής, που αποτρέπει τις ροπές προς τα άκρα. Τώρα, αν δεν υπάρχει άλλη λύση εκτός από τα άκρα, ο καθένας θα πρέπει να επιλέξει με τη συνείδησή του. Η συγγραφέας διερωτάται απλώς για τις ΗΠΑ «πού έκανε λάθος η Δημοκρατία μας;», λησμονώντας τελείως τον Αριστοτέλη...

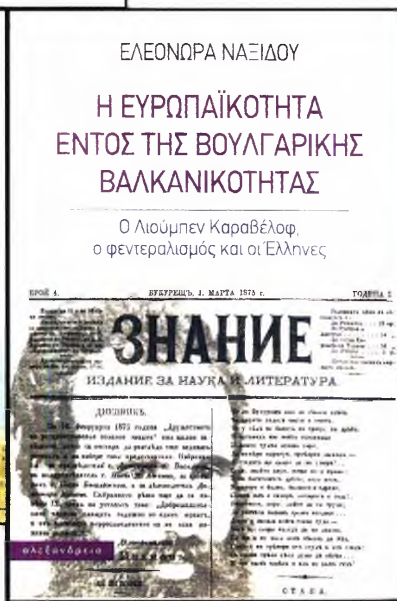
-Πασκάλ Μπρυκνέρ, *Ένας σχεδόν τέλειος ένοχος. Κατασκευάζοντας τον λευκό ως αποδιονομαζόμενο δράγο* (μτφρ. Ανδρέας Παππάς, εκδ. Πατάκη, σελ. 480, ευρώ 19,70). Ο Πασκάλ Μπρυκνέρ δεν χρειάζεται συστάσεις, καθώς είναι ευρέως γνωστός στο ελληνικό κοινό από πολλά χρόνια, αφ' ότου πρωτοεξεδόθη στα ελληνικά το βιβλίο του «Τα μαύρα φεγγάρια του έρωτα» (Αστάρτη 1990) και ακόμη νωρίτερα, όταν κυκλοφόρησε το πρώτο μεταφρασμένο έργο του «Το μέγαρο των χαστουκιών» (1986). Η προσέγγισή του επί διαφόρων κοινωνικών και φιλοσοφικών θεμάτων παραμένει ελαφρώς «λοξή», με την έννοια ότι δεν φοβάται ποτέ να μιλήσει με προσωπικό τόνο και να εκφέρει γνώμη, ακόμη και όταν αυτή διαφέρει από την τρέχουσα τάση. Έτσι και το βιβλίο αυτό με τον προκλητικό τίτλο έρχεται να εκφορδίσει την αγανάκτηση του λευκού στοχαστή με προοδευτικές ιδέες, που έχει πια βαρεθεί να φέρει ενοχές για σφάλματα περασμένων γενεών και να εξευτελιζεται για να τονωθεί το «εγώ» άλλων φυλών και θρησκειών. Η Γαλλία αντιμετωπίζει το θέμα από δεκαετίες, ήδη και τώρα το βλέπουμε να έρχεται και στον τόπο μας. Για τις ΗΠΑ ούτε λόγος, αφού οι Αφροαμερικανοί, όπως αυτοπροσδιορίζονται οι απόγονοι των παλαιών σκλάβων των φυτειών, διεκδικούν όχι μόνον ισότητα αλλά σχεδόν το αυτοβέβητο. Και ο Μπρυκνέρ λέει το αυτονόητο, ότι αυτό είναι ένας ρατσισμός από την

ανάποδη, με διακρίσεις εις βάρος των λευκών, χριστιανών, ετεροφυλοφίλων και συντηρητικών ανδρών (ου μην αλλά και κάποιων γυναικών, θα προσθέσω εγώ). Είναι ένα βιβλίο σημαντικό, που αξίζει να διαβασθεί, να μελετηθεί και να προσεχθεί. Θα πληρηθεί, βεβαίως, από φιλελευθέρους της κακώς εννοουμένης αυτής τοποθετήσεως, από όλους εκείνους που κραυγάζουν και προσπαθούν να επιβάλουν μία «μειονοτική» τοποθέτηση στην κοινωνία μας. Διακηρύσσει διαπυρσώς ότι «Ας μην απολογούμαστε που είμαστε λευκοί, μαύροι, Άραβες ή Εβραίοι. Ας μην ζητάμε συγγνώμη επειδή είμαστε Γάλλοι, Βρετανοί, Γερμανοί, Ολλανδοί. (...) Έχουμε κάθε λόγο να υπερσπαστούμε την Ευρώπη, έναν από τους σπουδαιότερους πολιτισμούς στην ιστορία της ανθρωπότητας. Ας μην υποκύψουμε στον εκβιασμό!» Καίριο βιβλίο μεστό σημασίας!

-Θ. Π. Τάσιος, *Πρακτικά ζητήματα της νεοελληνικής γλώσσας* (εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, σελ. 12, ευρώ 18). Ο παλιός και γεραρός καθηγητής του ΕΜΠ κ. Θεοδόσης Τάσιος στο νέο βιβλίο του έρχεται να μας θυμίσει κάτι που εύκολα λησμονούμε. Ότι η χρήση της γλώσσας μας είναι μεν φυσική και αβίαστη, αλλά η καλλιέργειά της επιτρέπει την πρόοδο του πολιτισμού. Και δεν πρέπει να λησμονείται

ότι η γλώσσα είναι αρμονία και μουσική, παραλλήλως προς μέσο εκφράσεως αναγκών και σκέψεων. Εκθέτει τις δικές του αντιλήψεις για το κοινό μας γλωσσικό όργανο, γλωσσικές που αποτελούν καρπό στοχασμού και μελέτης του έργου των αρμοδίων γλωσσολόγων μας αλλά και συνέπεια της χρήσεως της επί μακρά χρόνια και από την πείρα του. Μελετά ζητήματα ορολογίας, που στις θετικές επιστήμες γεννώνται σχεδόν καθημερινά με την πρόοδο των επιστημών αυτών, αλλά και της αποδόσεως των όρων τόσο στην πρωτογενή τους μορφή από τον επιστήμονα εκείνον που κάνει τις πρώτες παρατηρήσεις, όσο και στη μεταφράσή τους σε

άλλες γλώσσες. Αναφέρεται στην καθημερινή κακοποίηση της ελληνικής μέσω εκφράσεων και λέξεων «του συρμού», όπως τις αποκαλεί, και ορθώς, που αλλοιώνουν όχι μόνον την αρμονία της εκφράσεως αλλά και το αρχικό νόημα των ελληνικών ήδη πολυσυμμάτων λέξεων και στενεύουν τα όριά τους ή τις κατακρουγούν. Μας καλεί να θυμηθούμε την ακριβολογία και μία καθαρολογία, που δεν είναι βεβαίως η χρήση της καθαρευούσης αλλά μίας γλώσσας ορθής εννοιολογικής, γραμματικής και συντακτικής. Ιδιαίτέρως αξιο μνείας και το κομψότατο εξώφυλλο.

-Ελεονόρα Ναξίδου, *Η Ευρωπαϊκότητα εντός της Βουλγαρικής Βαλκανικότητας. Ο Λιούμπεν Καραβέλοφ, ο Φεντεραλισμός και οι Έλληνες* (εκδ. Αλεξάνδρεια, σελ. 312, ευρώ 19,08). Η συγγραφέας είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας της ΝΑ Ευρώπης στο ΔΠ Θράκης. Το βιβλίο παρουσιάζει το ιδεολογικό προφίλ του Βαλκανίου διανοουμένου και επαναστάτη του 19ου αι. Εστιάζει στη Βουλγαρία και τον Λιούμπεν Καραβέλοφ (1834-1879), που έδωσε στο ιστορικό και γενικότερα πατριωτικό από βουλγαρικής πλευράς έργο του ιδιαίτερα εθνικιστικό τόνο, αφερόντων ταυτοχρόνως πολλή προσπάθεια στην ιδέα της βαλκανικής συνεργασίας με ειρηνικό τρόπο, καθώς ήθελε προς τούτο και τη συνδρομή της Ελλάδος. Δεν του αρκούσε η ανάδειξη της Βουλγαρίας σε ανεξάρτητο κράτος, κάτι που έγινε αρκετά χρόνια μετά τον θάνατό του το 1908, αλλά αγωνίσθηκε για τη γενικότερη διαβαλκανική προσπάθεια για κατάλυση της οθωμανικής κυριαρχίας επί των βαλκανικών εδαφών και την ανάδυση των επί μέρους εθνικών κρατών.